

INDEX ANALYTIQUE

ABANDON

- Derelictio
- Nemo res suas jactare praesumitur
- Res derelicta

ABUS DE DROIT

- In aemulationem vicini
- Malitiis non est indulgendum
- Neminem laedit qui suo jure utitur
- Nemo suo jure uti debet ut alteri laedat
- Qui suo jure utitur neminem laedit
- Sic utere tuo ut alienum non laedas
- Summum jus, summa injuria

Voir *Équité*

ACCESSION

- Accessorium cedit principali (ou sequitur principale)
- Accessio cedit principali
- Cujus est solum, ejus debet esse usque ad coelum et usque ad inferos

- Forma dat esse rei
- Major pars trahit ad se minorem
- Quod solo inaedificatur solo cedit
- Superficies solo cedit

Voir *Propriétaire*

ACTE NOTARIÉ

Voir *Notaire*

ACTION

- Actio
- Actio de in rem verso
- Actio judicati
- Actio pauliana
- Actio per quod servitium amisit
- Actio personalis moritur cum persona
- Actio pro socio
- Assumpsit
- Conductio indebiti
- Conductio ob injustam causam
- Conductio ob turpem causam
- De in rem verso
- Ex morte hominis non oritur actio

DICTIONNAIRE DE MAXIMES ET LOCUTIONS LATINES

- In futurum
- In personam
- In rem
- Per quod servitium amisit
- Quanti minoris
- Quantum meruit
- Quantum valeat
- Qui tam
- Rei vindicatio
- Vindictam spirans

ADMINISTRATION

- Arbitrio boni viri
- Jure gestionis
- Nudus minister

ADOPTION

- Adoptio naturam imitatur
- De facto

AJOUT

- Addenda

AMBIGUÏTÉ

- Misera est servitus ubi jus est vagum et incertum
- Non liquet

Voir *Interprétation*

ANNULATION

- Restitutio in integrum
- Statu quo ante

Voir *Contrat – Nullité*

APPARENCE

Voir *Erreur*

APPEL

- Boni judicis est ampliare jurisdictionem
- De plano
- Neque enim utique melius pronuntiat, qui novissimus sententiam laturus est
- Per saltum

ARGUMENTS

- Ab absurdo
- Ab impossibili
- A completudine
- A conherentia
- A contrario
- Ad rem
- A fortiori
- A pari
- A posteriori
- A priori
- Arguendo
- Argumentum ab inconvenienti plurium valet in lege
- Per arguendo
- Post hoc, ergo propter hoc
- Reductio ad absurdum
- Ultima ratio

Voir *Interprétation*

INDEX ANALYTIQUE

ASSEMBLÉE

- Quorum

ASSIGNATION

- Duces tecum
- Sub poena

Voir *Bref*

ASSISTANCE JUDICIAIRE

- In forma pauperis

ASSURANCE

- Contra proferentum
- Jure proprio (*ou suo*) (*ou proprio jure*)
- Malus
- Memorandum
- Sibi imputet
- Uberrima fide
- Votum mortis

AUTORISATION

- Fiat
- Imprimatur
- Nemo potest esse auctor in rem suam
- Qui auctor est non se obligat

AUTORITÉ

- Ex proprio vigore
- Proprio motu
- Proprio nomine
- Proprio vigore

- Res judicata pro veritate habetur

AVANTAGE

- Infans conceptus pro nato habetur quoties de commodis ejus agitur
- Nemo oneratus nisi honoratus
- Quem sequuntur commoda, sequuntur et incommoda
- Qui sentit commodum sentire debet et onus
- Quod alteri non nocet et alteri prodest facile conceditur
- Ubi emolumentum, ibi et onus esse debet
- Ubi jus, ibi onus

Voir *Commodité*

AVERTISSEMENT

- Caveat
- Ultimatum

Voir *Mise en demeure*

AVEU

- Ipse dixit
- Nemo tenetur seipsum accusare
- Non fatetur qui errat
- Quod non nocet et alteri prodest facile conceditur

Voir *Témoin*

AVOCAT

- Ad litem

- Lapsus calami
- Quota litis

B

BIENS

- Ad instruendam domum
- Ad integrandam domum
- Bona vacantia
- Condominium
- Ferae bestiae
- Ferae naturae
- Genera non pereunt
- Genus nunquam perit
- In custodia legis
- Instrumentum fundi non est pars fundi
- Res communis
- Res derelicta
- Res extra commercium
- Res furtiva
- Res mobilis, res vilis
- Res nullius
- Subrogatum sapit naturam subrogati
- Terra nullius

Voir *Accession – Perte de la chose*

BONNE FOI

- Bona fide
- Mala fides superveniens non impedit usucapionem

- Odiosa et inhonesta non sunt in lege proesumenda
- Qui rem alienam quasi suam neglexit, nulli querelae subjectus est
- Uberrima fide

Voir *Intention*

BREF

- Capias ad respondendum
- Certiorari
- De bonis
- De terris
- Habeas corpus
- Habeas corpus ad testificandum
- Mandamus
- Quo warranto
- Scire facias
- Subpoena
- Venditioni exponas
- Venire de novo
- Venire facias

Voir *Action – Assignation – Exécution*

C

CAPACITÉ

- Alieni juris
- Amens
- Compos mentis
- Doli capax

INDEX ANALYTIQUE

- Habilis ad nuptias, habilis ad pacta nuptialia
 - Locus standi
 - Malitia supplet aetatem
 - Media tempora non nocent
 - Minor restituitur non tanquam minor sed tanquam laesus
 - Propter fragilitatem aetatis
 - Sui juris
- CAS FORTUIT**
Voir Force majeure
- CAUSE**
- Causa causans
 - Causa proxima
 - Cessante causa, cessat effectus
 - Cur debetur
 - Ex causa antiqua (et necessaria)
 - Ex causa nova
 - Idem actus continuens
 - In jure, non remota causa sed proxima spectatur
 - Novus actus interveniens
 - Post hoc, ergo propter hoc
 - Sublata causa, tollitur effectus
 - Turpis causa
- CAUSE IMMORALE**
Voir Turpitude
- CLAUSE**
- Pro non scriptum habetur
 - Utile per inutile non vitiatur
 - Valeat quantum valere potest
- COMMODITÉ**
- Ab inconvenienti
 - Argumentum ab inconvenienti plurimum valet
 - De commodo et incommodo
 - Forum conveniens – Forum inconveniens
 - Quid de commodo et incommodo
 - Quod alteri non nocet et alteri prodest
 - Quoties de commodo agitur, dies inceptus pro completo habetur
- Voir Avantage*
- COMPÉTENCE**
Voir Jurisdiction – Tribunal
- CONDITION**
- Dum bene se gesserit
 - Dum casta
 - Durante viduitate
 - Pendente conditione
 - Rebus sic stantibus
 - Sine qua non
 - Sub modo

DICTIONNAIRE DE MAXIMES ET LOCUTIONS LATINES

CONSENTEMENT

- Ab irato
- Agregatio mentium
- Coacta voluntas sed voluntas
- Consensus, non concubitus, facit matrimonium
- Jocandi causa
- Negotium
- Obligatio contrario consensu dissolvitur
- Per minas
- Qui tacet consentire videtur
- Quod consensu contrahitur, etiam dissensu dissolvitur
- Quo ligatur, eo dissolvitur
- Sedato animo
- Si voluero
- Solo consensu
- Solus consensus obligat

Voir *Erreur – Intention*

CONTRAINTE (violence physique)

- Manu militari
- Nemo praecise potest cogi ad factum
- Obtorto collo
- Quare clausum fregit
- Vi et armis
- Vis major

CONTRAT

- Ab utraque parte

- Alteri stipulari nemo potest
- Certum est quod certum reddi potest
- Conductio causa data causa non secuta
- Conventio vincit legem
- Datio in solutum
- Ex contractu
- Ex nudo pacto non oritur actio
- Ex turpi causa non oritur actio
- Inter absentes
- Inter vivos
- Intuitu personæ
- Jus publicum privatorum pactis mutari non potest
- Jus quaesitum tertio
- Lex conventionalis
- Locatio rei, locatio operis faciendi, locatio operarum
- Modus et conventio vincunt legem
- Mutuum
- Mutuus dissensus
- Nemo alienum factum promittere potest
- Nemo dat quod non habet
- Nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet
- Non concedit venire contra factum proprium
- Nudum pactum obligationem non parit
- Pacta dant legem contractui

INDEX ANALYTIQUE

- Pacta illicita
- Pacta sunt servanda
- Penitus extraneus
- Res inter alios acta, aliis neque nocere, neque prodesse potest
- Verba fortius accipiuntur contra proferentem

*Voir Consentement – Donation ;
Erreur – Interprétation – Mandat –
Vente*

CORPS HUMAIN

- De humani corporis fabrica suorum
- Dominus membrorum suorum nemo videtur
- Fetus
- Pars viscerum matris

COUR

- Amicus curiæ
- Aula regis
- Coram
- Coram curia
- Curia advisari vult
- In banco
- Jura novit curia
- Sedente curia

*Voir Droit international privé –
Juge*

CRAINTE

- In extremis

- In terrorem
- Per minas
- Pro timore mortis
- Quia timet
- Ut poena ad paucos metus ad omnes perveniat

CRIME

- Actus non facit reum, nisi mens sit rea
- Actus reus
- Cogitationis poenam nemo patitur
- Convictus crimine pessimo
- Corpus delicti
- Crimen falsi
- Is fecit cui prodest
- Malum prohibitum, malum in se
- Nulla poena sine lege
- Nullum crimen, nulla poena sine lege
- Particeps criminis
- Scandalum magnatum
- Unusquisque fraudis particeps auctor est

Voir Erreur – Intention

DÉCLARATION

- Ab initio
- Affidavit

DICTIONNAIRE DE MAXIMES ET LOCUTIONS LATINES

- Ante mortem
- Res gestae

DÉFAUTS CACHÉS

- Caveat emptor

DÉFAUT DE COMPARAÎTRE OU DE PLAIDER

- Contumacia
- Ex parte
- In absentia

DÉLAI

- De anno ad annum
- De die in diem
- De hora ad horam
- De momento ad momentum
- Dies a quo, dies ad quem
- Dies a quo non computatur in termino
- Eo instanti
- Mora
- Moratorium
- Quoties de commodo agitur, dies inceptus pro completo habetur
- Terminus ad quem – Terminus a quo

DÉLIT

- Ante delictum – post delictum
- Dolus malus, dolus bonus
- Ex delicto
- Ex delicto non oritur actio

- Ex dolo malo non oritur actio
- Fraus omnia corrumpit
- Immissio
- In flagrante delicto
- Locus delicti
- Nemo ex suo delicto meliorem suam conditionem facere potest
- Nullus videtur dolum facere, qui suo jure utitur
- Unusquisque fraudis particeps auctor est

DÉPENSES

- Mulier non debet sumptibus suis lugere maritum
- Non sunt fructus nisi impensis deductis

Voir *Avantage*

DÉSISTEMENT

- Dominus litis

DEVISES

- Canada : *A mari usque ad mare*
- Ville de Paris : *Fluctuat nec mergitur*
- Chambre des notaires du Québec : *Scripta manent*
- Chambre des notaires de Paris : *Lex est quod notamus*

DIFFAMATION

- Scandalum magnatum
- Voir *Vérité*

INDEX ANALYTIQUE

DISCORDE

- De scandalis magnatum
- Discordias solet parere
communio
- Dissensus

DIVINITÉ

Voir *Droit canonique (ecclésiastique)*

DOMMAGE

- Certat de damno vitando
- Certat de lucro captando
- Damni infecti
- Damnum emergens
- Damnum sine injuria
- Injuria dicitur omne quod non
jure fit
- Injuria sine damno
- Lucrum cessans
- Nemo damnum facit, nisi id
fecit quod facere jus non habet
- Pretium affectionis
- Pretium doloris
- Pretium juventutis
- Pretium stupri
- Quantum
- Qui damnum sua culpa sentit,
sentire non videtur
- Quod si quis ex culpa sua
damnum sentit, non
intelligitur damnum sentire
- Solatium doloris
- Volenti non fit injuria

DONATION

- Boni
- Donatio inter vivos
- Donatio mortis causa
- Dum sola et casta
- Mortis causa
- Nemo facile praesumitur
donare
- Nemo liberalis nisi liberatus

Voir *Contrat*

DROIT CANONIQUE (ou ecclésiastique)

- Actus Dei nemini facit
injuriam
- Convictus crimine pessimo
- Corpus juris canonici
- Cujus regio ejus religio
- Exeat
- In facie ecclesiae
- Inquisitio
- Judicium Dei
- Ne temere
- Noli me tangere
- Quod omnes tangit, ab
omnibus approbari debet
- Res divinae juris
- Res sacrae
- Rex est vicarius et minister Dei
- Tametsi
- Urbi et orbe
- Vox populi, vox Dei

**DROIT INTERNATIONAL
PRIVÉ**

- Jura aliena non novit curia
- Lex domicilii
- Lex executionis
- Lex fori
- Lex loci actus
- Lex loci celebrationis
- Lex loci contractus
- Lex loci delicti
- Lex mercatoria
- Lex rei sitae
- Lex situs
- Lex solutionis
- Locus regit actum
- Mobilia sequuntur personam
- Professio juris
- Qui eligit judicem eligit jus
- Tempus regit actum

**DROIT INTERNATIONAL
PUBLIC**

- Acta gestionis – acta imperii
- Casus foederis
- Comitas gentium
- Condominium
- Exequatur
- Inter fauces terrae
- Jure gestionis
- Jure imperii
- Jus cogens
- Jus gentium

- Jus legationis
 - Jus tractatum
 - Non liquet
 - Opinio juris
 - Ubi te invenero, ibi te judicabo
 - Vacuum juris
- Voir *Guerre – État*

DROIT NATUREL

- Ex jure naturae
- Jure naturae
- Jus naturale
- Jus non scriptum
- Lex non scripta
- Neminem laedere, suum cuique tribuere
- Non omnis quod licet honestum est
- Sponte sua, sine lege, fidem rectumque colebat
- Suum cuique tribuere
- Vera lex, recta ratio, naturae congruens, diffusa in omnes, constans, sempiterna

Voir *Équité*

DROIT PÉNAL

Voir *Crime – Peine – Procédure pénale – Présomption*

ENFANTS

- Ex utero

INDEX ANALYTIQUE

- Fetus
 - Infans
 - Infans conceptus pro nato habetur quoties de ejus commodo agitur
 - In utero
 - In ventro
 - In vitro
 - In vivo
 - Pars viscerum matris
 - Partus sequitur ventrum
 - Qui in utero est, perinde ac si rebus humanis esset custoditur
 - Qui in utero est, pro jam nato habetur, quoties de ejus commodis agitur
 - Qui mortui nascuntur neque nati neque procreati videntur, quia nunquam liberi appellari potuerunt
- Voir *Capacité – Personne*
- ÉGALITÉ**
- Pari passu
 - Per pares
- Voir *Équité*
- ENQUÊTE**
- De commodo et incommodo
- ÉQUITÉ**
- Aequitas
 - Aequitas in dubiis praevalet
 - Audi alteram partem
 - Audiatur altera pars
 - Bona non intelliguntur nisi deducto aera alieno
 - Contra rigorem juris
 - Equitas
 - Equitas sequitur legem
 - Ex aequo et bono
 - Jure obscura, melius est favere repetitioni quam adventitio lucro
 - Jus est ars boni et aequi
 - Neminem aequum est cum alterius damno locupletari
 - Non servandi fidem, fides non est servanda
 - Res integra
 - Sic utere tuo ut alienum non laedas
 - Suum cuique tribuere
 - Vinculum aequitatis
- Voir *Abus de droit – Droit naturel – Égalité*
- ERREUR**
- Aberratio ictus
 - Errans
 - Errare humanum est, perseverare diabolicum
 - Errata
 - Error communis facit jus
 - Error in objecto
 - Ignorantia facti excusat
 - Ignorantia juris non excusat
 - Ignorantia juris semper nocet

DICTIONNAIRE DE MAXIMES ET LOCUTIONS LATINES

- Lapsus calami
- Lapsus linguae
- Nec stultis solere succurri, sed errantibus
- Nemo censetur ignorare legem
- Nil facit error nominis quum de persona constat
- Non fatetur qui errat
- Non videntur qui errant consentire
- Per incuriam
- Qui errat non consentit

Voir *Consentement*

ÉTAT

- Aula regis
- Expediit reipublicae ut sit finis litium
- Imperium
- Interest reipublicae ne maleficia remaneant impunita
- Jura regalia
- Jure imperii
- Lex patriae
- Nullum tempus occurrit regi
- Parens patriae
- Potestas ligandi et solvendi
- Prerogativa regis
- Quod nullius est, est domini regis
- Rex non potest peccare

Voir *Droit international public*

ÉTUDE (complète)

- Incivile est legem dicere, aut respondere, nisi inspecta tota lege
- Incivile est nisi tota lege perspecta una aliqua particula ejus proposita judicare vel respondere
- Nemo enim aliquam partem recte intelligere potest antequam totum iterum atque iterum perlegerit
- Nihil ordinatum quod praecipitatur et properat

Voir *Interprétation*

EXCEPTION

- Exceptio
- Exceptio cedendarum actionum
- Exceptionis
- Exceptio non adimpleti contractus
- Exceptio plurium concubentium
- Excipiendo reus fit actor
- Perpetua sunt ad excipiendum
- Quem de evictione tenet actio eumdem agentem repellit exceptio

Voir *Interprétation*

EXÉCUTION

- Actio judicati
- De bonis

INDEX ANALYTIQUE

- De terris
- Exequatur
- Fieri facias
- Nemo potest cogi ad factum

FAIT

- Acta exteriora indicant interiora secreta
- Ad quaestionem facti non respondent iudices
- Da mihi factum, dabo tibi jus
- De facto
- Ex factis oritur jus
- Ex post (facto)
- Facta futura, pendentia, proeterita
- Factum tutoris factum pupilli
- Ipso facto
- Magis quod gestum est quam quod scriptum inspicitur
- Nemo potest cogi ad factum

FAUTE

- Impenitus est qui sine culpa et dolo malo casu quodam damnus committit
- Imperitia culpa annumeratur
- Incuria
- In lege Aquilia et levissima culpa venit
- Levissima culpa

- Non intelligere quod omnes intelligunt
- Peccati venia non datur, nisi correcto
- Spondet peritiam artis
- Vigilantibus non dormientibus jura inveniunt

Voir *Responsabilité – Négligence – Les expressions commençant par le mot « culpa »*

FEMME

Voir *Capacité – Mariage – Séparation*

FILIATION

- Adoptio naturam imitatur
- A matre
- A patre
- Exceptio plurium concubentium
- Ex concubinato
- Filius nullius
- In loco parentis
- Jus sanguinis
- Mater est quam gestatio demonstrat
- Mater semper certa est
- Nomen, tractatus, fama
- Pater familias
- Pater is est quem justae nuptiae demonstrant
- Patria potestas
- Turbatio sanguinis

- Tempus lugendi

FORCE MAJEURE

- Actus Dei nemini facit injuriam
- Ex necessitate
- Jus necessitatis
- Vis major

Voir *Impossibilité*

FORMALITÉ

- Ad probationem
- Ad solemnitatem
- Beneficium legis non debet esse captiosum
- Brevi manu
- De bene esse
- Ex abundantia cautela
- Ex nudo pacto non oritur actio
- Forma dat esse rei
- In forma specifica
- Omnia praesumentur rite esse acta
- Pro forma

FRAUDE

- Consilium fraudis
- Fraus omnia corrumpit

FRUIT

- Fructus augent hereditatem
- Fructus est quod ex re nasci et renasci solet

- Fructus non sunt nisi deductis impensis

- Non sunt fructus nisi impensis deductis

GRATUITÉ

- Ex gratia
- Gratis
- Pro bono

GUERRE

- Casus belli
- Jus belli
- Jus in bello
- Statu quo

HASARD

- Beneficium dei

HYPOTHÈQUE

- Est tota in toto et tota in qualibet parte
- Mobilia non habent sequelam
- Prior tempore, potior jure

IMPOSSIBILITÉ

- Impossibilium nulla obligatio

INDEX ANALYTIQUE

- Impotentia excusat legem
- Lex non cogit ad impossibilia
- Lex non intendit aliquid impossibile
- Nemo tenetur ad impossibilia

Voir *Force majeure*

INCAPACITÉ

Voir *Capacité*

INCONVÉNIENT

- Ab inconvenienti
- Interpretatio talis in ambiguis semper est ut evitatur inconveniens

Voir *Avantages – Commodité*

INDIVISION

- Communio est mater rixarum
- Consortium
- Discordias solet parere communio
- In communione nemo tenetur invitus detineri
- In re communi potior est causa prohibentis
- Minor relevat majorem in individuus

INTENTION

- Aberratio ictus
- Ab extra
- Acta exteriora indicant interiora secreta

- Actus non facit reum, nisi mens sit rea
- Animo domini
- Animus
- Animus manendi, sine animo revertendi
- Cum animo sibi habendi
- Dies incertus conditionem in testamento facit
- Et actus non facit reum, nisi mens sit rea
- Magis quod gestum est quam quod scriptum
- Mala fides
- Mens rea
- Non est reus nisi mens sit rea
- Vindictam spirans
- Volens
- Votum mortis

Voir *Bonne foi – Interprétation – Consentement – Les expressions commençant par le mot « affectio » ou le mot « animus »*

INTERPRÉTATION

- Ab absurdo
- Ab inconvenienti
- Contemporanea expositio est optima et fortissima in lege
- Cum in verbis nulla ambiguitas est, non debet admitti voluntatis quaestio
- Dum bene se gesserit
- Ejusdem generis

DICTIONNAIRE DE MAXIMES ET LOCUTIONS LATINES

- Ejus est interpretari cujus est condere
 - Exceptiones strictissimae interpretationis sunt
 - Exclusio unius fit inclusio alterius
 - Expressio unius est exclusio alterius
 - Expressum facit cessare tacitum
 - Ex vi termini
 - Feci, sed jure feci
 - Generalia specialibus non derogant
 - Inclusio unius fit exclusio alterius
 - In pari materia
 - Interpretandus est actus potius ut valeat quam ut pereat
 - Interpretatio cessat in claris
 - Interpretatio talis in ambiguis semper est ut evitetur inconueniens
 - Jure obscura, melius est favere repetitioni quam adventitio lucro
 - Lex plus favet liberationi quam obligationi
 - Mala grammatica non vitiat chartam
 - Masculinum sub se continere foemininum
 - Mutatis mutandis
 - Noscitur a sociis
 - Odiosa restringenda, favores ampliandi
 - Plerumque fit
 - Potius valeat quam ut pereat
 - Propter favorem vitæ
 - Qui dicit de uno, negat de altero
 - Quod abundat non vitiat
 - Quoties in verbis nulla est ambiguitas, ibi nulla expositio contra verba expressa fienda est
 - Ratio legis
 - Specialia generalibus derogant
 - Ut res magis valeat quam pereat
 - Verba generalia restringuntur ad habilitatem rei vel personæ
- Voir *Ambiguité – Étude complète – Présomption*

J

JUGE

- Ad hoc
- Ad quaestionem facti non respondent iudices ; ad quaestionem juris non respondent juratores
- Auctoritate rationis vel ratione auctoritatis
- Boni iudicis est ampliare jurisdictionem
- Da mihi factum, dabo tibi jus
- Diligite justitiam, qui iudicatis terram
- Dominus litis

INDEX ANALYTIQUE

- Functus officio
- In arbitrio iudicis
- Iudex ab interlocutoris discedere potest
- Iudex loci delicti
- Iudex postea quam sententiam dixit, postea iudex esse desinit
- Iudex secundum allegata et probata iudicare debet
- Iudicis est jus, non jus dare
- Justitia in mentibus justorum quiescat
- Nemo debet esse iudex in propria sua causa
- Nemo potest esse simul actor et iudex
- Neque enim utique melius prononciat, qui novissimus sententiam laturus est
- Non exemplis sed legibus iudicandum
- Primus inter pares
- Sine facto iudicis
- *Voir Cour – Équité – Jugement – Jurisprudence – Loi – Tribunal compétent*
- Judicatum solvi stipulatio
- Modus iudicandi
- Nemine contradicente (ou dissidente)
- Non ratione auctoritatis, sed auctoritate rationis
- Obiter dictum
- Opinio dissensu
- Per curiam
- Per incuriam
- Per rem iudicatam
- Ratio decidendi
- Ratione auctoritatis, vel auctoritate rationis
- Res inter alios iudicata alteri neque nocere, neque prodesse potest
- Res iudicata
- Sententia debet esse certa
- Stamus decisis
- Stare decisis
- Stat pro ratione voluntas
- Tantum iudicatum quantum litigatum
- *Voir Juge – Justice*

JUGEMENT

- A quo
- Dicta
- Eadem res, eadem causa petendi, eadem conditio personarum
- Exequatur
- Ex juris

JURIDICTION

- Intra vires
- Jurisdictio
- *Voir Tribunal compétent*

JURISPRUDENCE

- *Voir Juge – Jugement*

JUSTICE

- Fiat justitia, ruat coelum

Voir *Équité – Juge*

JURY

- Ad quaestionem facti non respondent iudices ; ad quaestionem juris non respondent juratores
- De medietate linguae
- Non obstante veredicto

Voir *Procès*

LOI

- Contra rigorem juris
- Conventio vincit legem
- Dura lex sed lex
- Durum est, sed ita lex scripta est
- Eadem est ratio, eadem est lex
- Fiat justitia, ruat coelum
- Inelegantia juris
- Infra legem
- Lacuna legis
- Leges posteriores priores contrarias abrogant
- Lex causae
- Lex conventionalis
- Lex lata
- Lex neminem cogit ad vana seu inutilia

- Lex patriae
- Lex scantinia
- Misera est servitus ubi jus est vagum et incertum
- Nemo censetur ignorare legem
- Non exemplis sed legibus iudicandum
- Nova constitutio futuris formam imponere debet, non praeteritis
- Optima est lex quae minimum relinquit arbitrio iudicis
- Optima legum interpretatio est consuetudo
- Posteriora prioribus derogant
- Quando aliquid prohibetur fieri, prohibetur ex directo et per obliquum
- Quando aliquid prohibetur, prohibetur et quod pervenitur ad illud
- Quando lex aliquid concedit, concedere videtur et illud sine quo res ipsa esse non potest
- Quid lege sine moribus
- Ratio legis
- Salus populi est suprema lex
- Secundum legem
- Semper praesumitur pro negante
- Statuta odiosa
- Summum jus summa injuria

Voir *Droit international privé – Équité – Interprétation*

M

MANDAT

- Alter ego
- Delegatus non potest delegare
- In tota fine, erga omnes et omnia
- Intuitu personæ
- Locum tenens
- Quando aliquid mandatur, mandatur et omne quod pervenitur ad illud
- Qui agit per alium agit per se
- Qui auctor est non se obligat
- Qui facit per alium facit per se
- Qui mandat ipse fecisse videtur
- Qui per alium facit per seipsum facere videtur
- Ratihabitio mandato equiparatur
- Semper qui non prohibet aliquem pro se intervenire creditur mandare

Voir *Contrat – Révocation*

MARIAGE

- Amens
- Connubium
- Consensus, non concubitus, facit matrimonium
- Consortium
- Cum manu – sine manu
- Impotentia coeundi

- Impotentia generandi
- In extremis
- In facie ecclesiae
- Mulier non debet sumptibus suis lugere maritum
- Per subsequens matrimonium
- Post nuptias
- Propter nuptias
- Putativus
- Ratum sed non consummatum
- Si nuptiae sequantur
- Tanta est vis matrimonii ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium legitimi habeantur
- Uxor non est sui juris, sed sub potestate viri
- Uxor non proprie est socia, sed speratur fore

Voir *Séparation*

MATERNITÉ

Voir *Filiation*

MISE EN DEMEURE

- Dies non interpellat pro homine

Voir *Avertissement*

N

NÉGLIGENCE

- Per incuriam
- Sibi imputet

- Vigilantibus non dormientibus jura inveniunt

Voir *Erreur – Faute*

NOTAIRE

- Lex est quod notamus
- Ne varietur
- Propriis sensibus
- Protestatio non valet contra actum
- Scripta manent
- Vidimus

NULLITÉ

- Ab initio
- Ab irato
- In toto
- Non est factum
- Pro non scripto habetur
- Pro tanto
- Quod ab initio nullum est ratificari nequit
- Quod initio vitiosum est, lapsu temporis convalescere non potest
- Quod nullum est, confirmari nequit
- Quod nullum est, nullo lapsu temporis convalescere potest
- Quod nullum est nullum producit effectum
- Restitutio in integrum
- Statu quo

- Vitiantur, sed non vitiant

Voir *Annulation*

OBLIGATION

- Accipiens
 - In obligatione
 - In solidum
 - In specie
 - Obligatio est juris vinculum
 - Obligatio naturalis
 - Obligatione rei
 - Propter rem
 - Solutione tantum
 - Tradens
 - Vinculum juris
- Voir *Responsabilité*

OMISSION

- Casus omissus
- Culpa in omittendo

OPINION

- Tot capita quot sensus
- Vox populi, vox Dei

OPPOSABILITÉ

- Erga omnes
- Inter partes

ORDONNANCE

- Ad exhibendum
- Voir *Bref*

OUTRAGE AU TRIBUNAL

- Ex facie
- In facie

PAIEMENT

- Adjectus solutionis gratia
- Emptor venire debet cum sacco
- In facultate solutionis
- Pari passu
- Pro rata
- Recipiens
- Solvens

PARENTÉ

Voir Filiation

PAROLES

- Verba jactantia
- Verba sonantia
- Verba volant, scripta manent
- Verbo

PARTAGE

Voir Indivision

PATERNITÉ

Voir Filiation

PEINE

- A maxima – A minima
- Bis puniri ou Bis vexari nemo debet

- In poenis benignior est interpretatio facienda
- Nemo debet bis vexari pro una et eadem causa
- Poenalia sunt restringenda
- Sententia debet esse certa
- Ut poena ad paucos metus ad omnes perveniat

PERSONNE

- Intuitus personæ
- Persona
- Status

Voir Enfants

PERTE DE LA CHOSE

- Debitor rei certae interitu ejus liberatur
- Genus nunquam perit
- Res perit creditori
- Res perit debitori
- Res perit domino

Voir Biens

POSSESSION

- Beati possidentes
- Nec vi, nec clam, nec precario
- Nuda possessio
- Spoliatus ante omnia restituendus
- Uti possidetis
- Vacuae possessionis
- Vilis mobilium possessio

PRÉJUDICE

- Nemo ex alterius facto praegravari debet
- Servitium
- Volenti non fit injuria

PRESCRIPTION

- Actiones quae tempore pereunt, semel inclusae in iudicio salvae permanent
- Actioni non natae non praescribitur
- Contra non valentem agere non currit praescriptio
- De persona ad personam non fit interruptio
- Mala fides sepervenienti non impedit usucapionem
- Non fit interruptio de re ad rem
- Nullum tempus occurrit regi
- Quae temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum
- Tantum praescriptum, quantum possessum

PRÉSOMPTION

- Acta exteriora indicant interiora secreta
- Contra proferentem
- Contra spoliatorem omnia praesumuntur
- Creditur virgini parturienti

- Dubium pro reo dubium contra fiscum
- Incendia plerumque fiunt culpa inhabitantium
- In dubio contra fiscum
- In dubio pro debitore
- In dubio pro reo
- Infans conceptus pro nato habetur quoties de ejus commodo agitur
- In favorem vitae
- In pari causa melior est causa possidentis
- In pari delicto potior est conditio defendentis
- In tempore non suspecto
- Is fecit cui prodest
- Jura novit curia
- Juris et de jure
- Juris tantum
- Lex plus favet liberationi quam obligationi
- Magis quod gestum est quam quod scriptum
- Nemo facile praesumitur donare
- Nemo res suas jactare praesumitur
- Nudus cum nuda, solus cum sola in eodem lecto
- Odiosa et inhonesta non sunt in lege praesumenda
- Omnia praesumuntur contra spoliatorem

INDEX ANALYTIQUE

- Omnia praesumuntur rite esse acta
 - Praesumptio ex eo quod plerumque fit
 - Praesumptio hominis
 - Propter favorem vitae
 - Quae singula non prosunt collecta juvant
 - Qui tacet consentire videtur
 - Res ipsa loquitur
 - Res iudicata habetur pro veritate
 - Semper praesumitur pro negante
 - Semper qui non prohibet aliquem pro se intervenire, mandare creditur
 - Expressum facit cessare tacitum
 - Ex propriis sensibus
 - Frustra probatur quod non relevat
 - Idem est non esse aut non probare
 - Idem est non esse et non significari
 - Incumbit onus probandi ei qui dicit non qui negat
 - Instrumentum
 - Instrumentum est probatio probata et non probanda
 - Ipse dixit
 - Modus probandi
 - Onus probandi ei qui dicit, non qui negat
 - Onus probandi incumbit actori
 - Potior est conditio defendentis
 - Probata secundum allegata
 - Probatio diabolica
 - Quae non valeant singula juncta juvant
 - Reus in excipiendo fit actor
 - Secundum allegata et probata
- Voir *Interprétation – Preuve*

PREUVE

- Abundans cautela non nocet
- Actiori incumbit probatio
- Ad futuram memoriam
- Ad probationem
- Alibi
- Aliunde
- De bene esse
- De non apparentibus et non existantibus, eadem est ratio
- Ei incumbit probatio qui dicit, non ei qui negat
- Ei qui affirmat, non ei qui negat, incumbit probatio
- Ex facie

Voir *Présomption – Témoin*

PROCÉDURE CIVILE

- Brevi manu
- Electa una via, non datur recursus ad alteram
- Ex parte
- Ex juris

DICTIONNAIRE DE MAXIMES ET LOCUTIONS LATINES

- Extra petita
 - Factum
 - Fiat
 - Locus standi
 - Mittimus
 - Nemo debet bis vexari pro una et eadem causa
 - Nemo inauditus nec valde summonitus condemnari debet
 - Praecipe
 - Quia timet
 - Ubi jus, ibi remedium
 - Ultra allegata
 - Ultra petita
- Voir Assignation – Formalité – Défaut de comparâtre – Procédure pénale*

PROCÉDURE PÉNALE

- Accusare nemo se debet nisi coram deo
- Actor sequitur forum rei
- In poenis benignior est interpretatio facienda
- Nolle prosequi
- Nolo contendere
- Non bis in idem

Voir Procédure civile

PROCÈS

- Ab origine
- Amicus curiæ
- Ante litem motam

- Audi alteram partem
- De novo
- Dominus
- Eat inde sine die
- Expedit reipublicae ut sit finis litium
- In camera
- In limine litis
- Interest reipublicae ut sit finis litium
- Ligatoris absentia dei praesentia repleatur
- Lis
- Lis inter partes
- Lis mota
- Lis pendens
- Litigantes
- Nisi prius
- Pendente lite
- Per pares
- Pro confessis
- Sub iudice

PROPRIÉTAIRE – PROPRIÉTÉ

- Abusus
- Animo domini
- A non domino
- Derelictio
- Dominium
- Jure domini
- Jure soli
- Jus abutandi

INDEX ANALYTIQUE

- Jus fundi
- Melius est non habere titulum quam habere vitiosum
- Nuda proprietas
- Omne quod solo inaedificatur solo cedit
- Plena in re potestas
- Plenum dominium
- Quicquid plantatur solo, solo cedit
- Quieta ne moveas
- Res fructificat domino
- Res nullius quae nostrae rei accedit fit nostra
- Super domino
- Super non domino
- Traditio per cartam

Voir *Accession – Succession*

PRUDENCE

- De bene esse
- Ex majore cautela

QUALITÉ

- Ex officio
- Ex persona sua

QUASI-CONTRAT

- Negotiorum gestio
- Negotorium gestor

RÉCUSATION

- Nemo debet esse iudex in propria causa
- Nemo potest esse auctor in rem suam

REINE (OU ROI)

Voir *État*

RELIGION

Voir *Droit canonique*

RENONCIATION

- Qualibet potest renuntiare juri pro se introducto
- Unusquisque potest renuntiare juri pro se introducto

RESPECT

- De humani corporis fabrica
- Dominus membrorum suorum nemo videtur
- Domus sua cuique tutissimum refugium

RESPONSABILITÉ

- Causa causans
- Causa proxima
- Damnum sine injuria
- Dolus malus, dolus bonus
- Jus moderandi
- Respondeat superior

- Respondentia
- Ubi emolumentum, ibi et onus esse debet

Voir *Domage – Faute – Obligation*

RÉVOCATION

- Ad libitum
- Ad nutum

Voir *Mandat*

SÉPARATION

- A mensa et toro

Voir *Mariage*

SERVITUDE

- Altius non tollendi
- In patiando
- Jure servitutis
- Jus spatiiandi
- Ne luminibus officiatur
- Nemini res sua servit
- Non aedificandi
- Non altius tollendi
- Res sua nemini servit
- Servitus in patiando consistit, non faciendo
- Tenetur in abstinendi, sed non in faciendo

SILENCE

- Qui tacet consentire videtur

- Semper qui non prohibet aliquem pro se intervenire, mandare creditur

SOCIÉTÉ

- Affectio societatis
- Consortium
- Morte socii solvitur societas
- Omnium bonorum
- Omnium quae ex quaestu veniunt
- Ubi homo ibi societas ; Ubi societas ibi jus

SUBROGATION

- Nemo censetur subrogare contra se
- Subrogatum sapit naturam subrogati

SUBSTITUTION

- De residuo
- Obliquo modo
- Ordine successivo et non conjunctivo seu simultaneo
- Substitutus capit a gravante non a gravato
- Tractus temporis

SUCCESSION

- Ab intestat
- Actio personalis moritur cum persona
- Actor sequitur forum defuncti

INDEX ANALYTIQUE

- Bona non sunt (ou intelliguntur) nisi deducto aere alieno
- Commorientes
- Corpus
- De cuius
- Dimidium paternis, dimidium maternis
- Etiam ignorans, sed non invitus
- Ex persona sua
- Fructus augent hereditatem
- Habendum
- In favorem
- In infinitum
- Intra vires
- Ipso jure
- Jure hereditario
- Jus accrescendi
- Nolens volens
- Non videtur alter alteri supervixisse
- Nudum consilium
- Partim testatus et partim intestatus
- Paterna paternis, materna maternis
- Per saltum
- Per stirpes
- Portio accrescit portioni
- Pro portione virili
- Pro viribus
- Quod ex haereditate superfuerit
- Re et verbis
- Semel heres, semper heres
- Spes successionis
- Ubi est successionis emolumentum, ibi et onus alimentorum esse debet

Voir *Indivision*

SUICIDE

- Felo de se

TÉMOIN

- Creditur virgini parturienti
- Cuilibet perito in sua arte credendum
- De auditu
- De visu
- Duces tecum
- Eundo, morando, redeundo
- Magis creditur duobus testibus affirmantibus quam mille negantibus
- Nemo tenetur edere contra se
- Plus valet unus testis affirmans quam mille negantes
- Reus non tenetur loqui contra se
- Subpoena
- Testes non numerantur, sed ponderantur
- Testis unus, testis nullus
- Virgini praegnanti creditur

- Viva voce

Voir *Aveu – Preuve*

TEMPS

- Ex intervallo
- Ex mora
- Ex vi termini
- Ratione temporis
- Tractus temporis
- Vulnerant omnes, ultima neceat

TRAVAIL

- Voir *Étude complète*

TRIBUNAL COMPÉTENT

- Ab initio
- Actor sequitur forum defuncti
- Actor sequitur forum rei
- Forum conveniens
- Fungtus officio
- Lites sequuntur personam
- Ratione loci
- Ratione materiæ
- Ratione personæ
- Ratione quantitatis

Voir *Juges – Outrage au tribunal*

TURPITUDE

- Allegans turpitudinem suam non est audiendus
- Conductio ob turpem causam
- Ex turpi causa non oritur actio

- Ex turpi contracto actio non oritur
- Frustra legis auxilium quaerit qui in legem committit
- In ipsa turpitudinis cessat repetitio
- Nemo allegans turpitudinem suam est audiendus
- Nemo audiri debet propriam allegans turpitudinem
- Nemo auditur propriam turpitudinem allegans
- Ob turpem causam

TUTEUR

- Ad hoc
- Nomine alieno

USAGE

- Praeter legem

USUFRUIT

- Salva rerum substantia
- Tenetur in abstinendi, sed non in faciendo
- Usufructus est jus utendi atque fruendi, sed non abutendi

VENTE

- Caveat emptor

INDEX ANALYTIQUE

– Quantis minoris

Voir *Contrat*

VÉRITÉ

– Exceptio veritatis

– Propter scandalum evitandum,
veritas non est ommittenda

– Qui male dicit male facit

– Res judicata pro veritate
habetur

– Suppressio veri

– Veritas convicii ab injuria non
excusat

VIOLENCE

– Fiat justitia, ruat coelum

Voir *Contrainte*

VOLONTÉ

– Consensus

– Ex mero arbitrio

Voir *Intention*